

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505
Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Český jazyk a literatura, 6. ročník

Sada: 1

Číslo DUM: EU-OPVK-ICT-Č2ST-07

Název materiálu: Verš

Autor materiálu: Mgr. Marie Baslerová

Anotace: Prezentace se zabývá vnitřním členěním a rozlišením verše.

Metodický popis:

- Výstavba verše, vnitřní členění, rozlišení (trochej, daktyl, jamb)
- Prozódie, nauka o rytmu
- Druhy rýmu, test na správné určení druhu rýmu

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 31. 5. 2012

Ověřující učitel: Mgr. M. Baslerová

Třída: VI. A

**Materiál je určen k bezplatnému používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení.
Jakékoliv další používání podléhá autorskému zákonu.**

Tento výukový materiál vznikl v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VERŠ

Výstavba verše

Verš

Básnický text tvoří verše.

VERŠ je sled slov uspořádaných podle slovních přízvuků, délce nebo počtu slabik.

Verš je také jeden řádek básně.

Verše tvoří sloky (nazýváme také strofy).

Verš – vnitřní členění

Verš se člení na „stopy“

Zápis stopy nazýváme „metrum“

trochej : –U má – ma

daktyl : –UU vý – pra – va

jamb : U– i dnes

Verš – rozlišení

Intonací – intonace je melodie jazykového projevu.

Počet slabik (přízvučných či nepřízvučných)

Počet slabik se stejným nebo rozdílným počtem slabik přízvučných či nepřízvučných.

Slovním přízvukem

Rýmem

Rytmem

Verš – rozdělení

- a) **Volný** – básník text člení podle vlastních představ v poezii 20. století.
- b) **Vázaný** – básník text člení pomocí rytmu a rýmu.

Verš vnímáme jako významový celek.

Prozódie

□ Prozódie – nauka o rytmu

- a) **Sylabický** (slabičný) – rytmus založen na shodném počtu slabik ve verši
 - b) **Tónický** (přízvučný) – rytmus založen na shodném počtu těžkých dob
 - c) **Sylabotónický** (slabičněpřízvučný) – rytmus založen na pravidelném počtu slabik a na pravidelném střídání přízvučných a nepřízvučných slabik
 - d) **Časoměrný** – rytmus založen na pravidelném střídání dlouhých a krátkých slabik
-

Rým

❑ Zvuková shoda slabik na konci veršů

a) **Sdružený** – AABB

b) **Obkročný** – ABBA

c) **Střídavý** – ABAB

d) **Přerývaný** – ABCB

Rým – sdružený AA**BB**

Velké, širé, rodné lány,
jak jste krásny na vše strany,
od souvratě ku souvrat**i**
jak vás dnes to slunko zlat**í**!

(Josef Václav Sládek: Velké, širé, rodné lány)

Rým – obkročný **ABBA**

Nic, tato pěna, cudný rým,
jen, abych vytkl hlavní bod**y**,
tak mizí střemhlav na dně vod**y**
houf sirén, jenž si ztropil šprým.

(Stéphane Mallarmé, přeložil Vítězslav Nezval)

Rým – střídavý **ABAB**

Co mělo přijít, stalo se jen zpola.
Létat mne ve snu ptáci učili –
padat už ne: hle, Ikarova škola.
Banální výhry. Krásné omyly.

(Jiří Žáček: Mezi řečí)

Rým – přerývaný A**B**C**B**

Hajej, dadej, můj synáčku
s zelenými vlásk**y**!
Nevdala se tvá matičk**a**
ve příbytek lásky.

(Karel Jaromír Erben: Vodník)

TEST

Přiřad' správné odpovědi

- 1. Střídavý:**
- 2. Obkročný:**
- 3. Přerývaný:**

- a) ABCB
 - b) ABBA
 - c) ABAB
-

TEST – řešení

Přiřad' správné odpovědi

- 1. Střídavý:**
c) ABAB
 - 2. Obkročný:**
b) ABBA
 - 3. Přerývaný:**
a) ABCB
-

Seznam použité literatury a pramenů:

1. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Verš>
2. [http://cs.wikipedia.org/wiki/Prozódie_\(poezie\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Prozódie_(poezie))
3. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rým>
4. KARPATSKÝ, Dušan. Malý labyrint literatury. Praha: Albatros, 1997, ISBN 90-00-00527-1

Objekty, použité k vytvoření sešitu, jsou součástí SW Activ Inspire,
nebo pocházejí z veřejných knihoven obrázků (public domain)
nebo jsou vlastní originální tvorbou autora.

Autor:

Mgr. Marie Baslerová
Základní škola Ruda nad Moravou, okres
Šumperk
zsroda@zsroda.cz
únor 2012